

Sygn. akt III PK 218/18

POSTANOWIENIE

Dnia 27 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z powództwa P. Spółki z o.o. z siedzibą w L.
przeciwko M.Z.

o odszkodowanie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 27
listopada 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu
Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ś.

z dnia 2 sierpnia 2018 r., sygn. akt VII Pa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 2 sierpnia 2018 r. Sąd Okręgowy w Ś. oddalił apelację strony powodowej od wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 22 lutego 2018 r., którym oddalono powództwo P. Spółki z o.o. z siedzibą w L. przeciwko M.Z. o odszkodowanie za nieuzasadnione rozwiązanie przez pracownika umowy o pracę bez wypowiedzenia.

Powódka wniosła skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Okręgowego, zaskarżając go w całości i zarzucając mu rażące naruszenie prawa materialnego: 1/ art. 55 § 1¹ k.p., przez nieprawidłową wykładnię; 2/ art. 55 § 2 k.p. w związku z art. 61¹ k.p., przez nieprawidłową wykładnię; 3/ art. 61¹ k.p. i art. 61² k.p., przez niezastosowanie. Podniosła również zarzut naruszenia prawa procesowego: 1/ art. 382 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c.; 2/ art. 382 k.p.c. w

związku z art. 244 § 1 k.p.c. i art. 252 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c.; 3/ art. 378 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c.; 4/ art. 6 k.c. w związku z art. 232 k.p.c. Skarżąca wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Ś. do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach procesu we wszystkich instancjach, ewentualnie o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy, przez uwzględnienie apelacji i zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty 18.780 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 13 sierpnia 2016 r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu we wszystkich instancjach.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała na istnienie potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów oraz na oczywistą zasadność skargi. Zdaniem skarżącej, istnieje potrzeba wykładni art. 55 § 1¹ i 2 k.p. w związku z art. 52 § 2 k.p. w związku z art. 61¹ k.p., przez rozstrzygnięcie wątpliwości co do prawidłowej ich wykładni i w konsekwencji oceny dopuszczalności w toku procesu o odszkodowanie, o którym mowa w art. 61¹ k.p., wskazywania przez pracownika innych - niż zawartych w jego oświadczeniu o rozwiązaniu stosunku pracy w trybie art. 55 § 1¹ k.p. - okoliczności mogących uzasadniać skorzystanie z tego trybu lub ich konkretyzacji, a które to wątpliwości skutkują istnieniem rozbieżności w orzecznictwie sądowym. Skarga kasacyjna jest również oczywiście uzasadniona, gdyż Sąd drugiej instancji w sposób widoczny na pierwszy rzut oka naruszył przepisy art. 378 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c., przez:

a/ nierozpoznanie zarzutów apelacji, tj. zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na bezzasadnym pominięciu dowodów z przesłuchania świadków J.G. i A.H. oraz zaniechaniu wszechstronnego rozważenia dowodów z dokumentów protokołów kontroli Państwowej Inspekcji Pracy i Urzędu Transportu Kolejowego oraz umowy o pracę pozwanego zawartej z S. S.A., co skutkowało błędnym ustaleniem, że powódka dopuściła się wobec pozwanego ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracodawcy oraz zarzutu naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. nieprawidłową wykładnię art. 55 § 2 k.p. w związku z art. 61¹ k.p.;

b/ poczynienie własnych ustaleń faktycznych również z bezzasadnym pominięciem wszystkich dowodów przeciwnych twierdzeniom powoda, tj. przesłuchania świadków J.G. i A.H. oraz dowodu z dokumentu prywatnego i urzędowego - pisma pozwanego (zawiadomienia) z dnia 31 lipca 2017 r. do Urzędu Transportu Kolejowego i pisma Urzędu Transportu Kolejowego z dnia 27 listopada 2018 r. skierowanego do pozwanego, a które to dowody jednoznacznie wskazywały, że pracodawca nie dopuścił się naruszenia swoich obowiązków względem pracownika wskazanych w jego oświadczeniu o rozwiązaniu stosunku pracy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada dodać, że zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem kolejnym środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego.

Powołanie się w skardze kasacyjnej na potrzebę wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania przez autora skargi, że na podstawie tych samych przepisów prawnych w różnych sprawach tego samego rodzaju podejmowane są rozbieżne rozstrzygnięcia sądowe, które to rozbieżności nie znajdują przekonującego uzasadnienia w różnicach wynikających z ustaleń sądu dotyczących okoliczności faktycznych lub prawnych w tych sprawach. Konieczne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do odmiennych ocen prawnych, a nadto przedstawienie przez skarżącego własnej propozycji interpretacyjnej (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2003 r., I PZ 124/02, LEX nr 1130960; z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Przesłanka ta wymaga więc wykazania przez autora skargi, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151; z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się też sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty autora skargi skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkł. 2003 nr 13, poz. 5).

Z kolei w razie wskazania w skardze kasacyjnej na przesłankę przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i

przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, iż przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Skarżąca nie zdołała wykazać występowania w sprawie wskazanych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sugerując potrzebę wykładni przepisów art. 55 § 1¹ i 2 k.p. w związku z art. 52 § 2 k.p. w związku z art. 61¹ k.p. i konieczność wieloaspektowej analizy skutków uchybienia przez pracownika wymaganiom formalnym oświadczenia złożonego w trybie art. 55 § 1¹ k.p., skarżąca sama odwołuje się do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2012 r., II PK 215/11 (OSNP 2013 nr 9-10, poz. 106),

w którym wskazano, że co prawda art. 55 § 2 k.p. wymaga, aby oświadczenie pracownika o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia nastąpiło na piśmie, z podaniem przyczyny uzasadniającej rozwiązanie umowy, jednakże z naruszeniem tych wymagań przepis ten nie wiąże nieskuteczności oświadczenia o rozwiązaniu (por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 marca 1999 r., I PKN 614/98, OSP 1999 nr 11, poz. 208) ani utraty prawa dochodzenia odszkodowania, o którym stanowi art. 55 § 1¹ k.p. Innymi słowy, roszczenie o odszkodowanie z tytułu rozwiązania przez pracownika umowy o pracę bez wypowiedzenia z powodu ciężkiego naruszenia przez pracodawcę podstawowych obowiązków wobec pracownika przysługuje pracownikowi, gdy takie naruszenie rzeczywiście wystąpiło, także wówczas, gdy przyczyny uzasadniające rozwiązanie nie zostały prawidłowo określone w oświadczeniu o rozwiązaniu umowy. Wypada dodać, że także w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2015 r., I PK 197/14 (OSNP 2017 nr 1, poz. 4) podkreślono, iż zgodnie z art. 61¹ zdanie pierwsze k.p., w razie nieuzasadnionego rozwiązania przez pracownika umowy o pracę bez wypowiedzenia na podstawie art. 55 § 1¹ k.p., pracodawcy przysługuje odszkodowanie. Z przepisu tego wynika zatem, że przesłanką przewidzianego w nim odszkodowania jest wyłącznie nieuzasadnione rozwiązanie przez pracownika umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracodawcy, nie uprawnia zaś do odszkodowania naruszenie przez pracownika wymagań formalnych określonych w art. 55 § 2 k.p. (pominięcie formy pisemnej, niepodanie przyczyny oraz przekroczenie miesięcznego terminu).

Chybiona jest również teza o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., nie ujawniło oczywistej zasadności skargi w powyższym rozumieniu. We wniosku tym skarżąca wskazała na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej z uwagi na naruszenie przez Sąd drugiej instancji art. 378 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c., przez nierozpoznanie zarzutów apelacji (zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.) i poczynienia własnych ustaleń faktycznych z bezzasadnym pominięciem wszystkich dowodów przeciwnych twierdzeniom powódki.

Skoro Sąd drugiej instancji rozpoznaje w postępowaniu apelacyjnym sprawę a nie apelację (ta cecha odróżnia postępowanie apelacyjne od postępowania kasacyjnego), to jego obowiązkiem jest po pierwsze, rozpoznanie sprawy w granicach apelacji (art. 378 § 1 k.p.c.), po drugie, wydanie orzeczenia na podstawie materiału procesowego zgromadzonego w całym dotychczasowym postępowaniu (art. 382 k.p.c.) i po trzecie, danie temu wyrazu w treści uzasadnienia wyroku (art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c.). Dopiero łączne spełnienie tych warunków pozwala na stwierdzenie, że postępowanie apelacyjne w sprawie toczyło się prawidłowo.

Naruszenie przez sąd drugiej instancji art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. może wyjątkowo stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną wtedy, gdy skutek uchybienia wymaganiom stawianym uzasadnieniu, zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2005 r., IV CK 122/05, niepublikowany i z dnia 28 listopada 2007 r., V CSK 288/07, niepublikowany). Sytuacja taka nie ma miejsca w niniejszej sprawie. Nie jest bezwzględnym warunkiem prawidłowego rozpoznania sprawy przez sąd drugiej instancji odniesienie się do każdego z zarzutów podniesionych w apelacji. Z ustanowionego w art. 378 § 1 k.p.c. obowiązku rozpoznania sprawy w granicach apelacji nie wynika bowiem konieczność osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego argumentu apelacji (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2017 r., I CSK 578/16, niepublikowane). Za wystarczające należy uznać odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2016 r., I CSK 659/15, niepublikowany).

W przedmiotowej sprawie rozpoznanie przez Sąd odwoławczy podniesionych w apelacji zarzutów skierowanych przeciwko podstawie faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji zostało przedstawione w treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku, w którym przytoczono stanowisko Sądu Rejonowego i wskazano, dlaczego zasługuje ono na aprobatę. W konsekwencji brak podstaw do przyjęcia, że Sąd Okręgowy dopuścił się tego rodzaju uchybień, które kwalifikowałyby wniesioną skargę kasacyjną jako oczywiście zasadną. Sąd

drugiej instancji wyraźnie wskazał, że podziela ustalenia faktyczne zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego (uzasadnienie wyroku s. 7). Stwierdził też między innymi, że Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił i ocenił, iż „materiał dowodowy zgromadzony w sprawie w postaci dokumentów z kontroli Państwowej Inspekcji Pracy a w szczególności kontroli Urzędu Transportu Kolejowego w W. oraz przesłuchania pozwanego, daje uzasadnione podstawy do przyjęcia, że zaprzestanie pracy pozwanego u strony powodowej nastąpiło w warunkach określonych w art. 55 § 1¹ kodeksu pracy i spowodowane było naruszeniem przez stronę powodową w sposób ciężki podstawowych obowiązków wobec pracownika, określonych w art. 94 punkt 4 kodeksu pracy, a związanych z bezwzględnym obowiązkiem zapewnienia pracownikom, w tym pozwanemu, bezpiecznych i higienicznych warunków podczas świadczenia pracy na rzecz strony powodowej” (uzasadnienie wyroku s. 9). Sąd odwoławczy szczegółowo wskazał również nieprawidłowości zidentyfikowane w czasie przeprowadzonych kontroli Urzędu Transportu Kolejowego. Podkreślił też, że powódka nie wniosła zastrzeżeń do protokołu kontroli.

Sposób motywowania przez skarżącą oczywistej zasadności skargi kasacyjnej sprowadza się w rzeczywistości do polemiki z poczynionymi przez Sądy obu instancji ustaleniami faktycznymi. Tymczasem w myśl art. 398³ § 3 k.p.c. oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalania faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Skarżąca w istocie kwestionuje dokonaną przez Sąd ocenę dowodów i wynikające z niej ustalenia faktyczne, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

as